

FELSŐ TAGOZATON TANÍTÓ PEDAGÓGUSOK ÉS DIÁKOK KONFLIKTUSKEZELÉSE

Mazán Zsanett

SZTE BTK Pedagógiatanár MA szak

Kulcsszavak: konfliktus; stratégia

A hatékony konfliktuskezelés mind a pedagógusok, mind a tanulók érdeke. A konfliktusok megelőzése és konstruktív megoldása hozzájárul a jó tanár-diák kapcsolathoz, egyúttal az egész tanítási-tanulási folyamat eredményességéhez. Lényeges, hogy a gyermekek már az iskolai évek alatt elsajátítsák a konfliktuskezelés adekvát módjainak, stratégiáinak eszköztárát, ami hozzájárul – többek között – a munkahelyen történő sikeres beilleszkedéshez és a harmonikus családi élethez.

Az empirikus vizsgálat célja általános iskola felső tagozatán tanító pedagógusok (N=42), valamint 5. és 8. évfolyamos diákok (N=203) körében a tanár-diák konfliktusok hátterének, főbb jellemvonásainak, megoldási módjainak megismerése volt. Az általam kidolgozott mérőeszköz nyílt végű kérdésekkel vizsgálta a pedagógus-tanuló konfliktusok forrásait, okait, a hatékony konfliktuskezelés készség- és képességbeli hátterét, a konfliktusok gyakoriságát és az előnyben részesített kezelési stratégiákat. Az első néhány – a pedagógus-tanuló konfliktus főbb vonásaira vonatkozó – kérdést követően tíz iskolai szituáció lehetséges megoldását adták meg a válaszadók. A szituációk fókuszában a mindennapi pedagógiai gyakorlatot képező konfliktusok álltak (pl. elégedetlenség az érdemjeggyel, rendszeres késés az óráról, trágár beszéd, tanórai rendbontás).

A pedagógusok és a tanulók válaszaiban egyaránt a konfliktusokhoz való negatív viszonyulás jelent meg. A χ^2 -próba szerint a súgást, csalást és a csúnya beszédet a tanulók szignifikánsan nagyobb arányban jelölték meg forrásként, mint a pedagógusok. A pedagógusok és a tanulók almintájában egyaránt az óra zavarása dominált mint ok. A konfliktuskezelés hátterére vonatkozóan a pedagógusok és a tanulók válaszaiban egyaránt az empátia fontossága szerepelt első helyen. Az 5. osztályos tanulók szignifikánsan magasabb mértékben jelölték meg a kommunikációs mód szerepét a konfliktuskezelésben, mint a 8. osztályosok. A pedagógusok szerint a tanulók motiválásával, folyamatos órai foglalkoztatásával lehet a leginkább megelőzni a tanórai konfliktusokat. A fiú-lány tanulókkal előforduló konfliktusok gyakoriságában nincs szignifikáns különbség egyik életkorban sem. A szituációk értelmezése rávilágít arra, hogy a strukturális konfliktus – a szabályszegés – esetében a pedagógusok részéről az önérvényesítő stratégia, a büntetés alkalmazása a legvalószínűbb. Ez a stratégia a többi szituációnál nem dominált.

A konfliktusok okainak, természetének, megoldási lehetőségeinek ismerete a pedagógia számára fontos, mert e tudás birtokában a pedagógus komoly nevelői hatást gyakorolhat a gyermekre. Az eredmények felhívják a figyelmet annak szükségességére, hogy érdemes elmozdítani a pedagógusok és a tanulók konfliktusokhoz való viszonyulását pozitív irányba arra koncentrálva, hogy a konfliktusokra lehetőségként is lehet tekinteni, nem csupán nehézséget jelentő vagy megoldhatatlan helyzetként.